його на якісно новий рівень, розробити і впровадити в практику ухвалення управлінських рішень сучасні технології. Саме професійне використання моделей процесу ухвалення рішення дозволяє керівникові організації контролювати свою інтуїцію і забезпечувати велику міру несуперечності, узгодженості і надійності управлінських рішень, що приймаються. Але з іншого боку, використання моделей дозволяє більш повно реалізувати інтуїцію, досвід і знання особи, що приймає рішення. Необхідно розуміти, що модель дозволяє знайти раціональне рішення лише для того спрощеного варіанту ситуації ухвалення рішення, яке використовується в моделі.

Практично будь-який метод ухвалення рішення, використовуваний в управлінні, можна розглядати як різновид моделювання. Хоча деякі моделі, використовувані в управлінні, дуже складні, проте, концепція моделювання проста і суть її полягає в заміщенні реальної життєвої системи, ситуації або операції її спрощеною схемою, в якій усуваються дані, що не відносяться до даної проблеми. При цьому спрощується сприйняття і розуміння проблеми, підвищується можливість керівника поєднувати свій досвід і знання з судженнями експертів.

Етапи процесу моделювання: перший і найбільш важливий етап побудови моделі полягає в постановці завдання; другим етапом процесу моделювання є побудова моделі; третій етап процесу моделювання - перевірка моделі на достовірність. У моделі ухвалення управлінських рішень необхідно враховувати можливість коригування як вхідних даних, так і вихідних(їх кількість і форми).

Моделювання спрямоване на синтез результатів аналітичного пізнання, внаслідок чого описуються загальні закони і закономірності, стабільні властивості елементів і зв'язків в процесі функціонування або розвитку досліджуваного явища. Діалектична єдність аналізу і синтезу в процесі пізнання означає, що моделювання не можна протиставляти аналізу.

Навпаки, моделювання є основною і неодмінною умовою розвитку аналізу. Узагальнення в моделі пізнаних загальних характеристик процесу дозволяє аналізу інтерпретувати одиничні факти на основі комплексу накопичених знань і ідентифікувати нову якість в цих фактах (відхилення від модельних параметрів процесу).

Олена КРАВЕЦЬ
Донецький національний університет

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

В умовах України проблема забезпечення збалансованого розвитку набула першочергового значення. З переходом до ринкових відносин, держава, в силу об’єктивних причин послабила свої контролюючі функції в галузі природокористування, що призводить до негативних еколого-економічних наслідків. Головною причиною цього, в першу чергу, є суб’єктивний чинник, через який не завжди приймались достатньо обґрунтовані заходи, спрямовані на перебудову економічної системи, а також це стосується і застосовуваних механізмів її реалізації, низький організаційний рівень втілення цих заходів в життя. Таким чином, мінімізація негативної техногенної дії на навколишнє середовище, яка все частіше починає виходити за межі екологічної ємкості господарський освоєних територій, вимагає вдосконалення механізмів управління природокористуванням, які не можуть бути забезпечені фіскальними і іншими традиційними методами, направленими, як правило, на боротьбу із слідством, а не з причинами. Необхідно також враховувати, що будь-які методи реалізуються через певні інститути. Отже, без відповідного інституційного забезпечення навіть самі здійснені інструменти не зможуть працювати ефективно, а значить, не зможуть допомогти досягненню цілей, для яких вони розроблялися. Тому успішність процесу управління якістю навколишнього середовища, в значній мірі визначається "якістю" інституційного середовища.

Найважливішими інституційними умовами здійснення ефективного управління якістю навколишнього середовища є наявність єдиної державної екологічної політики, достатнє фінансове і матеріальне забезпечення управлінських рішень стосовно природокористування. В свою чергу для забезпечення механізму реалізації зазначених управлінських рішень необхідно,

щоб сама система управління та її організація відповідала висунутим вимогам, оскільки державні органи служать ланкою в ланцюжку взаємозв'язку в складній системі «суспільство - навколишнє середовища - державна екологічна політика».

В процесі реорганізації державних екологічних органів повинні дотримуватися наступні основні принципи управління: забрудник платить в розмірах, забезпечуючи ліквідацію наслідків забруднення; обережність - обмеження використання технологій, наслідки яких для здоров'я людини і довкілля недостатньо ясні; презумпція винності технологій - користувачі і розповсюджувачі нових технологій і продуктів повинні довести їх екологічну прийнятність; раціональне використання відновлених ресурсів – темпи та масштаби використання прісної води, родючості ґрунтів, живих природних ресурсів повинні відповідати темпам їх відновлення; мінімізація вилучення невідновлених природних ресурсів – темпи використання невідновлених природних ресурсів повинні відповідати темпам розробки їх стійкої відновленої заміни [6, с.5]; принцип розділення господарсько-експлуатаційних і контрольно-наглядових функцій; принцип недопущення дублювання функцій; принцип обліку суперечливих інтересів та принцип співучасті громадськості [7].

Таким чином, створення ефективного механізму управління якістю навколишнього середовища можливе лише за умови реалізації інституційних основ, які передбачають, по-перше, постановку як основну мету не лише усунення, але і запобігання зовнішнім ефектам; по-друге, орієнтацію на ширший обхват інститутів, використовуваних як джерела інструментарію управління; по-третє, орієнтацію не на заборони або жорстке вхідне регулювання господарської діяльності, а па грамотну її організацію, можливість якої визначається вдосконаленням методів управління природокористуванням [5].

В свою чергу інституціональні основи в регулюванні якості навколишнього середовища реалізуються в розробці і вживанні власне інституційних методів, а також в створенні інституційних умов для максимально ефективного вживання існуючих методів. Таким чином, успішність процесу управління, що виникають у сфері природокористування, в значній мірі визначається ефективністю інституційної системи.

Література

1. Александров И.А. Институциональные аспекты управления природопользованием /И.А. Александров, М.Ю. Тарасова/ Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія: економічна. Випуск 34 – 2 (138). – Донецьк: ДонНТУ, 2008, с. 4-11

2. Веклич О.О. Формування економічного механізму сталого розвитку України// О.О. Веклич - Вісник НАНУ. – 2000. №2. – с.3-16.

3. Синякевич І.М. Концепція щодо формування системи інструментів національної екологічної політики [Текст] / І. Синякевич // Экономика Украины. – 2002. – № 7. – С. 70–77.

4. Харичков С.К. Экономико-экологические основы регионального природопользо вания и развития./Буркинский Б.В., Степанов В.Н., Харичков С.К. // – Одесса: Феникс, 2005. – 575с.

5. Экономические основы интернализации внешних эффектов в природопользовании: автореф. дис. на соиск. учен. степ. д-ра экон. наук: специальность 08.00.05 (Экономика и упр. нар. хоз-вом) / Овчинникова Наталия Владимировна; [С.-Петерб. гос. ун-т экономики и финансов]. - Санкт-Петербург: 2007. - 39 с.: ил.; 21 см.

6. Матвеев А.В. Управление охраной окружающей средой / А.В. Матвеев// - СПбГУАП. СПб, 2003. – 112с.

7. Гусев А.А. Институциональная поддержка торговли квотами на выбросы парниковых газов в соответствии с требованиями Киотского протокола/А.А. Гусев// Экономика природопользования.- 2003. - № 4. - С. 80-87.

Олексій КРАСНОРУЦЬКИЙ
Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМ РОЗПОДІЛУ ПРОДУКЦІЇ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ